

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 19:

Forslag til folketingsbeslutning om udjævning af forskellen mellem pars udgifter til kunstig befrugtning og adoption.

Af Flemming Kofod-Svendsen (KRF) m.fl.
(Fremsat 24/10 2000. Første behandling 5/12 2000. Betænkning 16/5 2001).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 10 (DF, KRF, Mogens Andreasen (UP) og Kim Behnke (UP)) stemte for, 90 (S, V, KF, SF, CD, RV og EL) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 57:

Forslag til folketingsbeslutning om udvidelse af reglerne for adgang til patientbehandling i udlandet.

Af Jørgen Winther (V), Henriette Kjær (KF), Birthe Skaarup (DF) og Tom Behnke (FRI).
(Fremsat 29/11 2000. Første behandling 18/1 2001. Betænkning 16/5 2001).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 44 (V, KF, DF, KRF, Mogens Andreasen (UP) og Kim Behnke (UP)) stemte for, 55 (S, SF, CD, RV og EL) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 98:

Forslag til folketingsbeslutning om ændrede regler om flerfoldsgraviditet og fosterreduktion.

Af Tove Videbæk (KRF), Ester Larsen (V), Henriette Kjær (KF), Margrete Auken (SF), Birthe Skaarup (DF), Frank Dahlgaard (UP) og Ole Donner (UP).

(Fremsat 23/1 2001. Første behandling 29/3 2001. Betænkning 16/5 2001).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Margrete Auken (SF):

Dette forslag er jo et af de, jeg havde nær sagt, sjældne forslag, som både er fyldt med store problemer, jeg synes mange endda, store konflikter vistnok også, men også med gode muligheder for, at man, hvis man gør sig umage, kan snakke sig hen imod hinanden i stedet for at snakke sig fra hinanden.

Jeg synes, vi allerede under førstebehandlingen fik tydeliggjort, at på nogle afgørende punkter er der – uanset om man har ønsket lovgivningen eller ej – ikke det store konfliktfelt, nemlig spørgsmålet om, hvor mange befrugtede æg man ved en reagensglasbefrugtning bør anbringe i kvinden. Skal man sætte flere op, end kvinden – parret – ønsker børn til, eller skal man holde sig til at sige: Jamen vi har ikke fosterreduktion indbygget som en del af behandlingen i det her?

Ved den første behandling og også i det senere forløb har der lykkeligvis vist sig en stor overensstemmelse mellem den praksis, der er – og som ministeren gentagne gange har sagt var der – og det, som altså forslagsstillerne, hvoriblandt jeg selv, stadig væk ønskede at få fastslået som en retstilstand.

Men da der jo ikke var en retstilstand, der f.eks. sagde, man ikke måtte sætte flere æg op end ét – det var der nogle, der havde misforstået, det var ikke det, nogle af os har sagt, man måtte godt sætte to æg op, og for den sags skyld undtagelsesvis også tre, men det kunne give nogle andre problemer – så har det været spærret inde, om jeg så må sige, i den ende af debat-

ten: Skal vi have lovgivning om det her, skal vi ikke have lovgivning om det?

Jeg ønskede en lovgivning. Ministeren og flertallet ønskede det ikke. Det er ikke det afgørende her.

Samtidig har der været en anden problematik, der har ligget og rumlet ved siden af, og som også er en del af forslaget, nemlig ønsket om at få klarhed over det retlige forhold om fosterreduktion. Og der er problemerne altså, som det har vist sig, mere uafklarede, end førstebehandlingen viste.

I går eller i forgårs, alt efter hvornår man har fået åbnet sin mail, fik ordførerne et brev fra Flerlingeforeningen Freja i Danmark, som skriver til os, at der nok sandsynligvis foregår adskilligt flere fosterreduktioner, end vi var klar over.

Og de henviser bl.a. til en artikel fra Politiken af overlæge Jakob Ingerslev, som gør opmærksom på, at der på social indikation nok foretages adskillige flere, end vi har vidst. Vi har regnet med – det er også det tal, vi har fået – at der har været omkring 20. Han siger, at det mindst er 50, sandsynligvis flere. Det er et gråzoneområde, fordi man ikke har indberettet.

Det er i øvrigt noget, der undrer mig, men jeg synes, det er svært at klandre nogen her i salen inklusive regeringen, at vi ikke har haft de her tal, for hvis man ikke har været tidligt nok opmærksom på det, så synes jeg ikke, vi skal komme efter hinanden.

Men det er givet, at den ende af problematikken, nemlig fosterreduktion, trænger til en grundig belysning. Det er en del af forslaget, at det skal man have. Så vidt jeg har kunnet høre, har der også været et klart tilsagn fra regeringen om, at det skulle laves. Vi skulle ikke alene have klarret det retlige forhold omkring det, men selvfølgelig også de etiske implikationer i det.

Og det vil jeg godt gøre opmærksom på, at i det materiale, der er sendt til os – jeg tror, det er ministeren, der har sendt det over til os for at vise, hvad det er for en vejledning, der gives til trillingegravide – der står i det papir, at der ikke er problemer for de tilbageblevne børn, hvis man gør det. Så er der ingen problemer, står der. Det er jo ikke rigtigt, for de 6 pct. af dem risikerer at dø. Så det er jo sådan set et problem, altså.

Jeg tror også, vi kan være enige om, at der er en meget høj abortrisiko ved det her, under første behandling blev der nævnt en betragtelig højere abortrisiko. Det tal har jeg ikke set dokumenteret, men det kunne vi jo også godt gå ind i.

Men egentlig er det altså noget, som fortjener, at vi giver os god tid til at få det her klart oplyst. Nu må vi lige høre, hvordan debatten forløber i dag, men jeg vil godt sige, at jeg mener, vi har gode muligheder for at snakke os hen imod hinanden i stedet for at snakke os fra hinanden, og jeg synes, vi skal lade det være den gyldne lejlighed til at lade tingene lande sådan, være en, vi griber, i stedet for at lade den gå vores næse forbi.

Ester Larsen (V):

Regeringen er meget optaget af forebyggelse. Det er forslagsstillerne af dette her beslutningsforslag også. Vi vil meget gerne forebygge, at der opstår uønsket flerfoldsgraviditet, og jeg vil gerne for at forebygge misforståelser sige, at det er uønsket flerfoldsgraviditet. Vi har intet imod ønsket flerfoldsgraviditet.

Den anden del af beslutningsforslaget beskæftiger sig med de retlige forhold omkring fosterreduktion. Det er jo sådan, at vi her i landet har en abortlovgivning, en lovgivning, som er blevet til efter meget grundige overvejelser, meget dybtgående diskussioner her i Folketinget og i befolkningen. Resultatet er en lovgivning, som fastsætter nogle bestemte tidsgrænser for, hvornår abort lovligt kan foretages, og nogle kriterier for, hvornår disse tidsgrænser overskrides.

Folketinget har for nylig behandlet problemet om de sene aborter og strammet reglerne op. Men sådan forholder det sig ikke, når det drejer sig om fosterreduktioner. Her har vi ingen regler overhovedet.

Det Etske Råds redegørelse om fosterreduktioner har kastet lys over, at vi her i landet foretager aflivning af fostre i forbindelse med flerfoldsgraviditet totalt uden nogen form for lov-hjemmel, uden nogen form for regulering.

Nu skulle man tro, at en sådan åbenbaring af kendsgerningerne ville sætte gevaldigt skub i regeringen, at man virkelig ville lægge sig i se-len for at få rettet op på denne mangelsituation.

Men sådan forholdt det sig ikke. Regeringen har udvist en ligegyldighed, en passivitet, som nærmest er rystende. Når man sammenligner regeringens passivitet i denne sag med regeringens nærmest paniske travlhed omkring pille-passet her i foråret, ja, så kan det være svært ikke at komme til at tænke på begrebet proportionsforvrængning.

Sundhedsministeriet havde i sagen om pille-passet sovet gevaldigt i timen, men ved hjælp af

weekend- og døgnarbejde i ministeriet, ved hjælp af dispensation fra tidsfristerne her i Folketinget, lykkedes det en hæsbælende regering – efter et for øvrigt mislykket forsøg i første omgang – at sikre, at der nu kunne udstedes medicintester på det helt rigtige papir præcis den 23. marts.

Det var da udmærket, at regeringen fik indhentet det forsømte sådan lige på målstregen, så vi som formentlig det eneste land var på plads og i orden fra dag ét med hensyn til pillepas.

Men her, hvor det nu er bragt frem, at der i dagens Danmark ombringes liv – og det er jo den mest ultimative form for vold, der findes, fuldstændig ureguleret, uden noget som helst lovgrundlag – så er regeringen passiv og bevilger sig selv et års tid til at undersøge at få tingene bragt på plads.

Det er totalt uacceptabelt i et retssamfund, så jeg håber meget, at vi igennem dagens debat og behandling af det her forslag kan nå frem til at pålægge regeringen, at man hurtigst muligt får levet op til intentionerne i beslutningsforslaget, nemlig både at forebygge den uønskede flerfoldsgraviditet og så få afklaret de retlige forhold.

Den nuværende stilling er fuldstændig uacceptabel.

Henriette Kjær (KF):

Som andre har været inde på, er der jo ligesom to dele i det her beslutningsforslag. Den ene del er diskussionen om opsætning af et befrugtet æg, hvor vi ønsker, at der ikke skal sættes flere op, end parret er parat til at få i antal af børn. Det er meget uetisk senere i graviditeten at skule fjerne det ene af fostrene, hvis der er to, eller to fostre, hvis der er tre. Men jeg kunne forstå, at teknikken heldigvis er kommet så langt, at man faktisk kun sætter det antal æg op, som parret også er parate til at kunne tage sig af som forældre senere hen.

Men det, der så er et problem, er selvfølgelig de oplysninger, vi nu har fået fra Flerlingeformationen Freja i Danmark, hvor de ikke er helt enige i de oplysninger, vi har fået fra Sundhedsstyrelsen. Og jeg synes selvfølgelig, at det er meget bekymrende, at de har nogle andre tal end de tal, vi officielt har fået i Sundhedsudvalget.

Sundhedsstyrelsen siger, at der ikke bliver foretaget ret mange fosterreduktioner på social indikation, men vi får så at vide, at langt de fleste fosterreduktioner foregår efter social indikation, fordi, som overlæge Jakob Ingerslev har

udtalt til en avis, at nogle kan godt klare at få 3 børn, mens det for andre er indlysende, at 3 børn er fuldstændig uforeneligt med at overleve socialt og menneskeligt, fordi de ikke har ressourcerne, eller fordi manden i forholdet klart signalerer, at så er han gået.

Der mener vi altså ikke, at det er grund nok til, at man går ind og foretager en fosterreduktion. Der kan man altså sætte ind på en lang række punkter, så det her par bliver i stand til at kunne tage sig af de 3 børn, hvis biologien i øvrigt gør det muligt.

Og der ønsker jeg, at vi får en klar udmelding fra sundhedsministeren om, hvad der kan betinge en fosterreduktion. Det er selvfølgelig klart, at hvis det betyder skade for den gravide kvinde eller for børnene, kan der være en årsag til, at man kan gå ind og gøre det. Men det, at en far i et øjeblik tilstand af chok meddeler, at han så vil gå, mener jeg altså ikke kan betinge en fosterreduktion.

Det får så også mig til at ønske, at vi får et lidt klarere retsgrundlag for det her, så lægen også ved, hvad han skal gøre, når han står i sådan en situation: Hvad kan man anbefale, og hvad kan man ikke anbefale?

Og jeg ønsker altså, at det spørgsmål bliver taget seriøst, og at vi får nogle svar på det.

Birthe Skaarup (DF):

Jamen det er »fagre nye verden«, og selv om de her tiltag har kunnet finde sted i flere år, skal vi alligevel, mener vi i Dansk Folkeparti, have respekt for liv, også på det tidlige stadium. Og jeg er fuldstændig enig med dem, der har sagt, at det er en underlig glidebane, vi er ude på. Hvor ligger det retslige grundlag for denne lovgivning?

Vi er også i Dansk Folkeparti af den opfattelse, at fostre ikke skal bringes til eksistens, når parrene på forhånd ved, at de ikke ønsker et barn. Og ligeledes er der også nogle blandt personalet, der har efterlyst noget rådgivning på det her område. Der er mange af det sundhedsfaglige personale, der ikke vil medvirke til fosterreduktioner.

Vi mener, der bør være helt klare regler for, hvornår man må sprøjte væske ind i et fosterhjerter, så fosteret dør; derfor synes jeg vi nok må gå ind igen og kigge på det her område. Og jeg er lidt uforstående over for, at regeringen heller ikke kan se, at der er nogle problemer her.

Nu har vi så fået, som andre også har været inde på, et brev fra næstformanden i Flerlinge-

foreningen Freja i Danmark, der bl.a. redegør for nogle ting, som han synes er ganske uacceptable. Og jeg synes nok, fru Margrete Auken var inde på, at vi ikke skulle snakke os fra hinanden, men vi skulle snakke os hen imod hinanden. Derfor mener jeg, at vi ikke kan gå ind i dag og stemme om det her, hvis der er nogle uklarheder; det mener jeg helt klart der er.

Der er nogle spørgsmål, der skal opklares noget bedre, og jeg vil i hvert tilfælde lytte mig til, hvad de øvrige ordførere mener om det her. Men jeg synes måske ikke, at vi er ordentligt klar til at stemme for det her forslag.

Tove Videbæk (KRF):

Da der har verseret en del fejlforklaringer og forkerte forklaringer om B 98 blandt medlemmerne, vil jeg gerne ganske kort forklare, hvad vi mener, at forslaget helt enkelt går ud på.

Formålet med forslaget er jo først og fremmest at forebygge uønsket flerfoldsgraviditet – med streg under uønsket – i forbindelse med kunstig befrugtning, og dernæst ønsker vi at afklare de retlige forhold vedrørende fosterreduktion, og vi ønsker, at der sikres sundhedsfagligt personale mulighed for at blive fritaget for at medvirke.

Der har verseret en del rygter om, at forslaget indebærer, at der altid kun kan lægges ét æg op i en kvindes livmoder i forbindelse med kunstig befrugtning, og det er simpelt hen ikke sandt. Det er ikke sandt; det står ikke i forslaget.

Det, der foreslås, er, at der som hovedregel ikke overføres mere end ét befrugtet æg til kvindens livmoder, hvis et par absolut ikke ønsker mere end ét barn. Men hvis et par derimod vil være villige til at acceptere eller gerne vil have tvillinger, så er det en helt anden sag. Så taler man med dem om det, og så kan der lægges to eller flere æg op. Det er uønsket flerfoldsgraviditet, som vi med forslaget ønsker at forebygge.

Vedrørende punkt to om den retlige afklaring siger vi, at der er behov for en afklaring af de retlige forhold. Vi bør have en retlig afklaring i forhold til, hvilke betingelser der stilles i forbindelse med fosterreduktion, og hvilke krav der skal overholdes i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning for at begrænse muligheden for flerfoldsgraviditet.

Vi lader det være op til regeringen at formulere kravene. Vi har ikke sagt, hvordan de krav skal lyde, men vi siger, at vi bør have et retligt grundlag, og det er så op til regeringen at lave

det grundlag. Derefter citerer vi i bemærkningerne, hvad Det Ethiske Råd mener om det.

Derudover har vi for et par dage siden fået tilsendt et brev, som vi har hørt om fra Flerlinge-foreningens næstformand, som bekræfter, at praksis i dag består i, at alle par, der venter trillinger, altså ikke bare dem, hvor der er medicinske indikationer, hvor der er problemer lægeligt osv., får tilbudt fosterreduktion, uanset og på trods af at det er sunde og raske fostre, altså ikke blot på grundlag af medicinsk indikation, som det faktisk blev hævdet under førstebehandlingen.

Næstformanden for foreningen udtaler, at det billede, som blev tegnet under førstebehandlingen i Folketingssalen den 29. marts af nogle ordførere, er meget langt fra den virkelighed, der møder medlemmerne. Og han siger, at så godt som alle trillingegravide gennem de seneste år er blevet tilbudt fosterreduktion alene på grund af social indikation, og det er forældre, der trods tilbudet har gennemført graviditeten og dermed klart har bevist, at den lægelige, medicinske indikation ikke var til stede. Så det er altså et helt, helt andet billede end det, der blev tegnet af en række ordførere under førstebehandlingen.

Det er bare for at understrege, at der er hårdt brug for en afklaring af de retlige forhold vedrørende fosterreduktion.

Flere ordførere nævnte også under førstebehandling, at de havde brug for at få afklaret, om det forholdt sig sådan, at forældre faktisk fik tilbudt fosterreduktion, selv om der ingen ting var i vejen med fostrene. Den dokumentation mener jeg så at vi her har fået fra den forening, som ved mest om det her, nemlig de forældre, der sagde nej tak til tilbudet om fosterreduktion og derfor nu er familier, som har tre sunde og raske børn.

Denne opklaring, dels om intentionerne med forslaget, dels om, hvad forslaget helt konkret gik ud på, mener jeg, at jeg var nødt til at give her ved anden og sidste behandling, idet der har verseret nogle meget fejlagtige fortolkninger vedrørende det her forslag. Og efter denne her opklaring håber jeg, at det flertal, som reelt er i Sundhedsudvalget omkring den her sag, også vil afspejle sig, når vi skal trykke på knapperne.

Sundhedsministeren (Arne Rolighed):

Det er et godt princip i det danske sundhedsvæsen, at når en patient møder lægen, så foregår der en god dialog imellem patienten og lægen om den undersøgelse, der skal lægges til rette. Og det er det her område ingen undtagelse.

Når et par eller en kvinde kommer og vil have foretaget in vitro-fertilisation, som det hedder, så foregår der en dialog mellem kvinden, parret og lægen.

Hvis kvinden kun ønsker at få ét æg op, bliver det selvfølgelig respekteret. Hvis en kvinde eller et par ønsker at få to æg sat op, må man selvfølgelig snakke om, at det kan give tvillinger, og tilsvarende med tre æg. Tre æg bruges i situationer, hvor man har haft nedfrosne æg, og hvor effektiviteten og behandlingen er ringere, og sådan bør det foregå. Vi bør ikke lave behandlinger med det sigte senere at skulle ud og lave fosterreduktion.

Det er rigtigt, som det er sagt, at der ikke er en lovregulering om fosterreduktionen, og det er også baggrunden for, at jeg under førstebehandlingen nævnte, at Sundhedsministeriet sammen med Justitsministeriet sidder og ser på et regelsæt på det her område, som fører til, at vi får reguleret fosterreduktionen, gerne i loven om svangerskabsafbrydelse, og i det arbejde er det en væsentlig ting – og det er til fru Henriette Kjær – at det er den medicinske begrundelse, der er grundlag for en sådan reduktion.

Det er det, der indgår i de drøftelser, der er i det udvalg i øjeblikket. Så får vi det forelagt senere, og vi må så gøre det færdigt her.

Margrete Auken (SF):

Nu har vi lovet hinanden, at vi ikke går ind i en længere debat. Der var nogle af de formuleringer, sundhedsministeren brugte, som jeg godt ville have haft opklaret, men jeg går ud fra, at mit referat af sundhedsministerens holdning før, hvor han siger, at vi ikke sætter flere æg op, end man ønsker børn til, stadig væk står ved magt.

Det er ikke et spørgsmål om, at man tvinger flere æg op i folk, end de ønsker. Det tror jeg såmænd ikke man på noget tidspunkt har prøvet at gøre.

Det vigtigste er, at vi nu står med en række spørgsmål, som vi godt vil have god tid til at få drøftet og belyst i udvalget, og at vi i denne her situation beder om at få forslaget fredeligt og roligt tilbage i udvalget, så det ikke bringes til afstemning nu.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Der er nu stillet forslag om, at sagens behandling standses, og at beslutningsforslaget henvises til fornyet behandling i udvalget.

Jeg skal her give adgang til særskilt forhandling om det stillede forslag om udvalgsbehand-

ling. Denne forhandling foregår efter reglerne for korte bemærkninger. Ønsker nogen ordet? (Ophold). Det er ikke tilfældet.

Hvis ikke afstemning begæres, vil jeg på baggrund af de faldne udtalelser betragte det stillede forslag om, at sagens behandling standses, og at beslutningsforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling, som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 148:

Forslag til folketingsbeslutning om udbygning af registret for knoglemarvsdonorer.

Af Birthe Skaarup (DF), Ester Larsen (V), Henriette Kjær (KF) og Yvonne Herløv Andersen (CD).

(Fremsat 15/3 2001. Første behandling 7/5 2001. Betænkning 16/5 2001).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Birthe Skaarup (DF):

Da vi behandlede forslaget om udbygning af registret for knoglemarvsdonorer, udtalte sundhedsministeren sig meget positivt over for forslaget.

Det er klart, at vi forslagsstillere mener, at vi har en moralsk forpligtelse til at have lige så mange donorer, som man har i andre lande. Og ikke nok med det står der jo mange danskere på venteliste for at komme til at blive knoglemarvsdonorer.

Men det, jeg går på talerstolen for, er blot for at erindre sundhedsministeren om hans positive indstilling og måske også finansministeren, så man kan tage de her ting med til de kommende forhandlinger med Amtrådsforeningen.

Hermed sluttede forhandlingen.